

Open Acces

LA PROFESSIONI MÈDICA EN EL 2025: ENCARANT EL 2N QUART DEL SEGLE XXI

Antoni Sisó Almirall
President de la CAMFiC

Adreça electrònica:
presidencia@camfic.org

Acceleració. És la percepció de molts professionals que veiem com el segle XXI avança ràpidament en qualsevol àmbit de les nostres vides. L'acceleració pot induir trastorns adaptatius, individuals i col·lectius. Som en un moment d'inflexió per a la professió mèdica, on els canvis globals que vivim no solament transformen la demanda i la pràctica diària, sinó que redefeixen els mateixos fonaments del concepte salut, la malaltia, i el sistema sanitari. En aquest article de reflexió enumerem grans reptes d'avui que continuaran sent-ho en el proper 2n quart de segle: cadascun mereixerà pàgines de debat, i probablement n'oblidi algun. M'interessa provocar el vostre pensament crític afrontant de cara reptes i oportunitats per créixer i mantenir-nos útils a la societat.

UNA PROFESSIONI EN XARXA: LA GLOBALITZACIÓ

La globalització esborra fronteres, facilita l'intercanvi de coneixements, tecnologies, dades i recursos sanitaris; però també ha fet visibles i ha accentuat desigualtats en l'accés a l'atenció sanitària, i ha incrementat la interdependència entre sistemes sanitaris nacionals. Les epidèmies globals com la COVID-19, han evidenciat com una crisi sanitària en una regió llunyana té repercussions planetàries. A Catalunya i a Espanya la gestió global de la pandèmia, comparada amb altres països fou caos i desorientació inicialment, millorable en transparència en el seu desenvolupament, però satisfactòria quan l'avaluem global i retrospectivament. Malgrat tot la pandèmia ens ha deixat lliçons no incorporades i seqüeles no resoltes. La creació de protocols globals per a emergències sanitàries fonamentada en una xarxa d'agències de salut pública governamentals que es coordinin i reconguin l'autoritat sanitària internacional serà fonamental. En el cas de la Unió Europea, caldrà fomentar polítiques de convergència envers l'adopció del model sanitari més sostenible que preservi la universalitat, l'equitat, la qualitat i el caràcter públic i gratuït de l'atenció: un model que Europa pot exportar a la resta del món. Els estats membres disposen de dades i

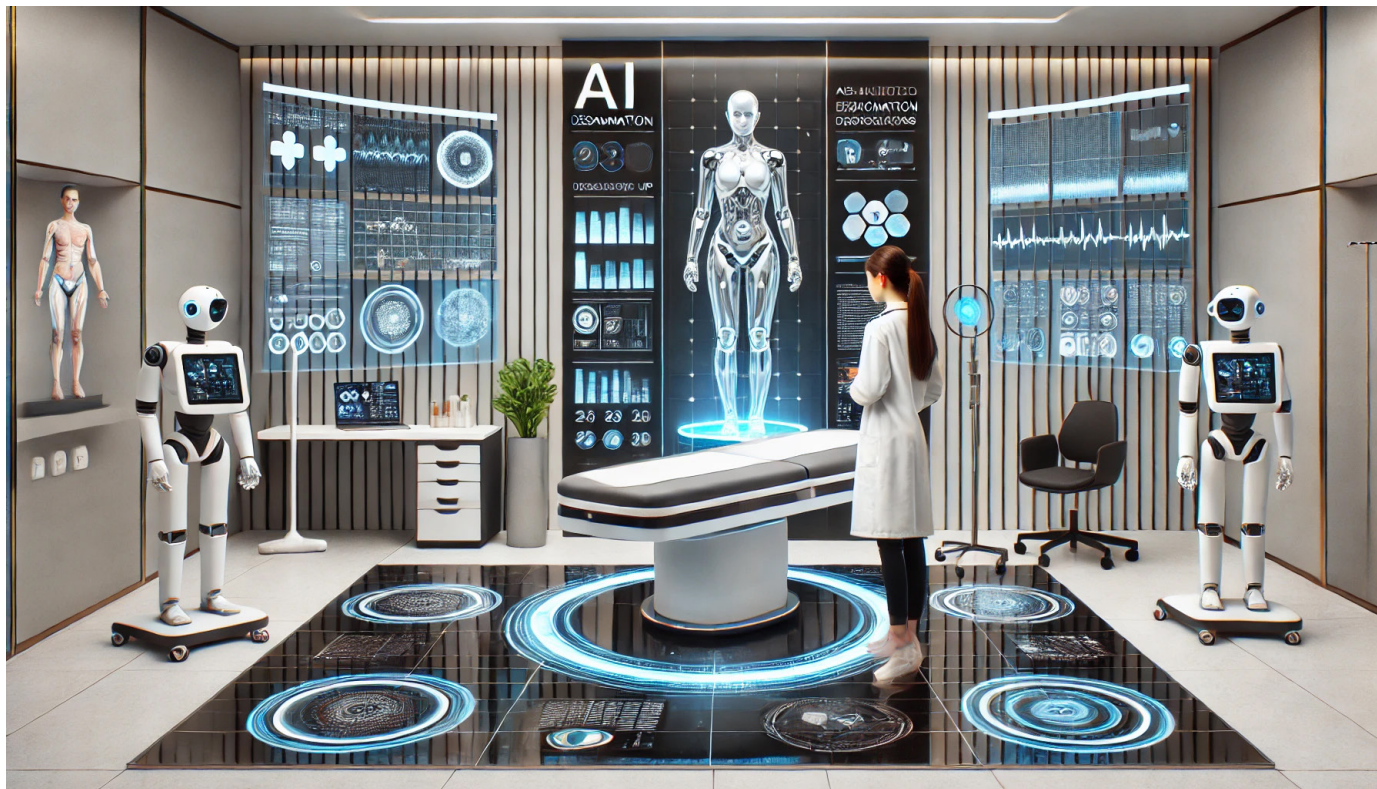
experiències suficients per afrontar aquest debat, que no és patrimoni dels professionals de la salut ni dels economistes, si no que és polític i social i que requerirà de processos participatius. Un debat complex on l'atenció primària i comunitària té l'oportunitat (i el mèrit) d'esdevenir el denominador comú en l'accés als sistemes de salut d'una Europa de tots. De res servirà si tot plegat no s'acompanya de compromisos en la reducció de les desigualtats en l'accés als sistemes de salut a nivell internacional.

ENVELLIMENT, CRONICITAT I SOSTENIBILITAT: CAP A UNA ATENCIÓ MÈDICA MÉS COMPLEXA

Catalunya té 1,5 milions d'habitants majors de 65 anys. En els propers 7 anys, aquesta xifra s'incrementarà fins 2,6 milions. L'augment de l'esperança de vida ha comportat un increment de les malalties cròniques i la multimorbiditat. L'envelliment poblacional i els avenços tecnològics d'alt cost són factors que pressionen els pressupostos disponibles. L'increment de malalties oncològiques i degeneratives no poden condicionar una factura de farmàcia que tendeix a l'infinit en base a noves teràpies. Tots els sectors implicats hauran de fer esforços, i caldran evidències molt rellevants per incorporar determinades teràpies i innovacions, perquè un major percentatge d'incorporació de noves teràpies al sistema de finançament públic (*WAIT indicator*) no implica major esperança de vida de la població: tindrem dades i eines per accelerar l'avaluació. Per contra, continuarem necessitant una cara en qui confiar: una atenció mèdica personalitzada i propera. Moltes de les solucions passen per la promoció de la salut, la prescripció i la prestació socials, la desmedicalització, la col·laboració amb altres professions, i una participació estructurada del voluntariat i d'entitats comunitàries: públiques o privades.

L'atenció domiciliària s'incrementarà i l'atenció primària i comunitària tindrà aquí novament un rol central en el procés d'atenció i coordinació davant

Figura 1. La consulta del futur? Imatge produïda per ChatGPT4o.

de l'envelliment i la cronicitat pel seu caràcter generalista, pel perfil competencial, i per la capillaritat territorial: un futur amb menys macroestructures sanitàries i més equips d'atenció primària ben equipats, moderns, sostenibles, d'alta resolució i de proximitat, davant del tsunami demogràfic imminent. El desenvolupament de models d'atenció integrada (socials i sanitaris) ja estan en marxa: però hauran d'anar més enllà, i contemplar factors tan determinants com el model de vida, l'urbanisme i l'habitatge (carrers accessibles, espais verds, habitatge col·laboratiu i intergeneracional).

PERSONES I PROFESSIONALS EN MOVIMENT: LA MIGRACIÓ

La migració massiva de persones (que esdevenen pacients) com de professionals, genera nous reptes culturals, lingüístics, i organitzatius, entre altres. La mobilitat dels metges entre països provoca desequilibris en els sistemes sanitaris exportadors i importadors, però sobretot en les regions d'origen, que pateixen la fuga de professionals on (-allà-) són altament necessaris: com poden retenir aquells països als seus professionals (*brain drain*)?. Com pot la societat i la professió mèdica integrar la diversitat cultural? El meu optimisme em fa pensar que sí: la integració és possible perquè és necessària, i perquè globalització i migració són imparables. Per contra, és

l'administració pública qui necessita modernitzar-se urgentment per donar una resposta eficient a processos com el reconeixement de titulacions, i especialment les homologacions. Amb tot, un punt d'alerta: el sistema de formació MIR, amb les adaptacions i modernitzacions que marquin els temps, ha de continuar sent el garant d'una preparació adequada, amb independència de la procedència dels professionals. Contractar metges sense aquesta formació pot comprometre la qualitat i la seguretat de l'atenció que oferim, posar en risc els pacients, fomentar l'intrusisme i vulnerar la legislació espanyola i europea vigents.

CANVIS MEDIAMBIENTALS I SALUT PLANETÀRIA: PERQUÈ SOLAMENT TENIM UN PLANETA

Som ciutadans del món, i solament tenim un planeta. El canvi climàtic afecta directament la salut humana, amb un augment de les malalties relacionades amb les onades de calor, la contaminació i la seguretat alimentària. L'aparició de noves malalties, sovint relacionades amb aquests factors ambientals o canvis globals, farà necessari reavaluar què entenem per "salut" més enllà de la seva concepció individual. La professió mèdica té un paper fonamental en la promoció de la salut planetària advocant per polítiques públiques sostenibles: començant pel disseny de les infraestructures, l'empaquetat (i

l'ús raonat) dels medicaments (farmàcia verda), o el desenvolupament de programes de formació en salut mediambiental (pràcticament inexistents actualment). Aquests canvis solament seran possibles des de la consciència, i el major impacte per transformar consciències és educar a l'escola. Caldrà incloure decidida i definitivament l'educació en la salut i l'autocura a les escoles, o bé com una assignatura, o bé com un model de comportament del que alumnat i professorat hauran de ser competents i compromesos per contribuir a mantenir una millor salut individual i un planeta més saludable.

UNA NOVA DEFINICIÓ DE SALUT?

El concepte clàssic de salut del 1948 ("estat de complet benestar físic, mental i social"), està desfasat i qüestionat per molts professionals i acadèmics. Però redefinir la salut no és només una qüestió acadèmica, és un repte polític i social per construir una societat més equitativa i resilient. L'augment de les malalties cròniques, la multimorbiditat i els desafiaments de la salut planetària fan que aquesta definició sigui insuficient per descriure la realitat actual. Adoptar una definició més flexible i dinàmica implicarà canvis en la formació mèdica, la planificació sanitària i les polítiques públiques. Una possibilitat és redefinir-la com la capacitat de les persones per adaptar-se i gestionar els reptes físics, emocionals i socials de la vida. Una altra està inspirada en acadèmiques com Machteld Huber, que definiria la salut com "la capacitat d'adaptar-se i autogestionar-se en contextos de canvis físics, emocionals i socials, alhora que es contribueix al benestar col·lectiu". En un món globalitzat, la salut també s'ha de concebre com un esforç col·lectiu que transcendeix les fronteres nacionals.

EL METGE EN UN MÓN INTERCONNECTAT AMB INTEL·LIGÈNCIA ARTIFICIAL (ALIADA O COMPETÈNCIA?)

La transformació digital ja ha arribat. La telemedicina, les històries clíniques digitals i els dispositius portables estan transformant la manera com els metges interactuen amb els pacients. Però aquestes tecnologies també plantegen dubtes sobre la privacitat i la deshumanització de l'atenció mèdica. Com podem equilibrar la dependència tecnològica amb la necessària relació metge-pacient? Tenim mecanismes per garantir la confidencialitat de les dades? Està demostrat que els models d'atenció alternatius al tradicional cara a cara presencial, malgrat s'aniran incrementant i perfeccionant, no aporten el mateix valor en el diagnòstic i tractament de problemes de salut. Caldrà protegir el model de relació presencial, millorar els mètodes alternatius de contacte de manera simultània, i invertir en ciberseguretat.

La irrupció de la intel·ligència artificial (IA) redefinirà algunes especialitats mèdiques. La IA és més que una eina: és un canvi de paradigma, una nova era que redefineix el paper del metge, desplaçant-lo de ser l'executor a ser el supervisor i l'estratega

Figura 2. El canvi climàtic al planeta. Som a un punt de no retorn?. Imatge produïda per ChatGPT4o.

dels processos d'atenció amb grans dosis d'empatia, accessibilitat i transmissió de confiança. La tecnologia i la IA podran semblar fredes, però no tenen perquè ser inhumanes. Determinats procediments diagnòstics ja són més precisos amb IA que amb humans, i cada cop s'equivoquen menys. Hi ha especialitats en risc? Com ens hem de preparar per treballar amb la IA? Com influirà en la recerca i en la docència? El triatge de pacients, la substitució de tasques burocràtiques, la transcripció del llenguatge natural en l'entrevista clínica, la interpretació d'imatges o l'ajuda en la presa de decisions clíniques són cinc exemples senzills de tot allò que la IA ja està fent avui. Malgrat la seva irrupció i generalització és incipient, transformarà radicalment l'ensenyament i la pràctica mèdica, on caldrà la inclusió de la ciència de dades i interpretació d'algoritmes. La IA interessa als professionals, però ni les empreses ni les administracions tenen un pla definit per la seva adopció i implantació. Cal afrontar-ho immediatament.

EL PERFIL DEL NOU METGE ES DIU METGESSA, AMB VISIÓ INTERDISCIPLINAR

El 73% de les associades a la Societat catalana de medicina familiar i comunitària, la societat científica més gran de Catalunya, és femenina. Ja des del 2022 el 56% de les col·legiades al Col·legi de metges de la província de Barcelona és femenina. Aquesta realitat ha canviat la dinàmica de la professió i la concepció de la pròpia medicina des d'una perspectiva clínica: caldrà una reavaluació dels fonaments del coneixement

Figura 3. Serà aquest l'entorn ambiental de la nostra gent gran del futur?. Imatge produïda per ChatGPT4o.

bàsic i clínic de la medicina (fins ara escrita en masculí) amb un enfoc de gènere i des de la perspectiva científica: perquè exercir de metge o metgessa té moltes dimensions, i la primera de totes és que es tracta d'una ciència. La feminització ha posat en relleu la necessitat de polítiques que permetin conciliar la vida personal i professional, i abordar desigualtats de gènere persistents com ara garantir oportunitats d'accés a lideratges sanitaris per a les dones. La conciliació beneficia no només les dones, sinó tota la professió perquè millorarà la qualitat de vida i disminuirà el *burnout*. Allò que no hauria de canviar és l'orientació envers l'assistència, la docència i la recerca: però la medicina del futur no només s'enfocará en curar, formar i investigar, sinó també en liderar iniciatives de justícia social i sostenibilitat en salut. Més enllà del clàssic treball en equip del conjunt de les professions sanitàries, altres professions emergents complementen l'acció mèdica i amplien el seu abast. Però també generen tensions sobre els rols i les responsabilitats per a les quals caldrà establir els límits. Finalment: la hiperespecialització. Un especialista solament se sent còmode en entorns de baixa incertesa. Però goso afirmar que aquest fenomen (fàcilment substituïble per robots) és regressiu, de manera que l'especialista amb més futur (i menys regressiu) serà l'especialista en la gestió de la incertesa, és a dir, el generalista.

DIÀLEG INTERGENERACIONAL

Les nostres joves metgesses s'interessen poc per histogrames de piràmides demogràfiques de la professió; per contra en les seves converses incorporen un nou llenguatge generacional que integra els seus trets definitoris de la seva època, marcada per esdeveniments socials i tecnològics: generació silenciosa (nascuts del 1928 al 1945), boomers (1946-1964), generació X (1965-1980), mil·lennials (o generació Y, 1981-1996), centenials (o generació Z, 1997-2012), o la pròxima generació alfa (2013...). Aquests ramats socials tenen també una translació en els trets i prioritats dels professionals: altres prioritats i altres valors que ens sorprenen recíprocament i que ocasionalment col·lisionen amb la visió d'uns professionals més sèniors que, per exemple, no hem nascut en la cultura digital, o en la de la diversitat. I aquest fet també es reflexa en la demanda en les nostres consultes. La proporció de problemes de salut mental en la gent jove (i també entre l'estudiantat) és alta, amb frustracions que tenen diversos orígens (xarxes socials, pressions acadèmiques o laborals, incertesa en el futur). En les meves converses habituals (i apassionants) amb els estudiants de medicina i joves metgesses observo com prioritzen la qualitat de vida personal pel davant de tot, per seguir a continuació amb un horitzó professional i reconeixement adaptats al seu esforç d'anys d'estudi. A curt termini ens caldrà endegar accions que permetin fomentar el diàleg

i la comprensió mútua entre generacions, establir programes de mentoria amb els millors professionals i els més motivats, però també incrementar la flexibilitat de les normatives laborals dins les organitzacions sanitàries. Els joves ens demanen participar en un món en canvi constant, i per tant els hem d'exposar a l'assumpció de responsabilitats. I tot plegat cal fer-ho tenint present que allò que espera la societat del metge (en essència) continua sent el mateix ara i abans: estar presents, ser accessibles i reconeixibles per la vocació, i aquesta forma part del contracte social que adquirim, i que se'ns atorga.

En conclusió, el segon quart del segle XXI plantejarà problemes actuals i altres de nous que encara no imaginem. Des de l'impacte del canvi climàtic fins a la irrupció de tecnologies disruptives com la intel·ligència artificial, passant per la creixent diversitat i complexitat de les necessitats de salut: la professió mèdica ha d'estar preparada per adaptar-se a una realitat en transformació constant. Les reflexions de Jordi Gol i Gurina, readaptades al nostre dia a dia, continuen sent vàlides per entendre el futur de la medicina: les organitzacions sanitàries han d'estar al servei de les persones, i no esdevenir elles mateixes (o els seus professionals) en el fi. La necessitat d'una visió holística, comunitària i centrada en la persona segueix vigent. La darrera actualització del Codi de Deontologia del Consell de Col·legis de Metges de Catalunya (DOGC del 4 de gener de 2022) posa èmfasi en la necessitat d'integrar nous valors com la sostenibilitat, la transparència i el respecte per la diversitat. El futur de la medicina dependrà de la capacitat dels seus professionals d'evolucionar abanderant principis essencials: esperit de servei, cura del pacient, compromís amb la justícia social i adaptació a avenços científics i tecnològics sostenibles. Si aconseguim afrontar els nous desafiaments amb ciència, ètica, empatia, innovació, i lideratge, la professió mèdica continuarà sent un pilar fonamental que contribueixi al benestar de la humanitat.